

VĒJBAKAS



Veselības ministrija



Slimību profilakses un kontroles centrs

Informāciju sagatavojis
Slimību profilakses
un kontroles centrs
2014. gadā



- **Ļoti lipīga infekcijas slimība, ko izraisa varicella zoster vīruss.**
- **Ja neesi izslimojis vai neesi vakcinēts, nonākot kontaktā ar vējbaku slimnieku, Tev ir 96% iespēja saslimt.**
- **Bērni ar vējbakām slimo līdz pat divām nedēļām ilgi, pieaugušie ilgāk.**

Kā var saslimt ar vējbakām?

Slimība izplatās, inficētajam cilvēkam runājot, klepojot, šķaudot.

Vējbaku vīruss izplatās pa gaisu ar sīkiem siekalu pilieniem vai kontakta ceļā ar izdalījumiem no izsitumiem.

Vesels cilvēks ar vējbakām inficējas:

- ieelpojot vīrusu kopā ar gaisa plūsmu;
- saskaroties ar saslimušā izsitumu izdalījumiem;
- saskaroties ar virsmām, uz kurām ir nonācis vīruss (rotaļlietas, apģērbs, gultas veļa).

Slimnieks ir infekciozs 1 - 2 dienas pirms izsitumu parādīšanās un aptuveni vēl 5 dienas līdz brīdim, kad visiem pūslīšiem izveidojas kreveles.



Kādi ir vējbaku simptomi (pazīmes)?

No brīža, kad vējbaku vīruss iekļūst organismā, līdz saslimšanai paiet 10 - 21 diena.

Saslimšanas pazīmes:

- paaugstināta ķermeņa temperatūra, drudzis;
- nespēks, galvassāpes, apetītes zudums;
- dažu dienu laikā uz sejas, galvas matainajā daļā, ķermeņa, rokām, kājām, mutē parādās niezoši, sāpīgi pūslīši (pildīti ar dzidru vai duļķainu šķidrumu). Pūslīšiem pārplīstot, to vietā veidojas kreveles.

Pēc pēdējo izsitumu parādīšanās ķermeņa temperatūra normalizējas.

Saslimšanas pazīmes katram var būt atšķirīgas - slimība var noritēt arī bez īpaši izteiktiem simptomiem.

Pēc vējbaku pārslimošanas ar tām parasti atkārtoti neslimo.



Kādas var būt vējbaku komplikācijas?

Vējbaku komplikāciju risks palielinās bērniem **pēc 12 gadu vecuma**, tomēr no slimības sekām vissmagāk cieš pieaugušie.

Lielam riskam, saslimstot ar vējbakām, ir pakļautas **grūtnieces**. Vīruss palielina spontānā aborta un priekšlaicīgu dzemdību risku, savukārt bērnam var radīt smagus fiziskās un garīgās veselības traucējumus.

Vējbakas ir īpaši bīstamas **vecāka gadagājuma cilvēkiem** vai tiem, kuriem ir kāda **hroniska slimība**.

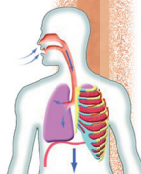
Tāpat no vējbakām īpaši jāsgargājas cilvēkiem, kuriem ir **novājināta imūnsistēma** – HIV inficētie, pacienti pēc noteiktu medikamentu lietošanas un pacienti, kuri slimo ar kādu ļaundabīgo audzēju.

Biežāk novērotās vējbaku komplikācijas:

- plaušu karsonis (pneimonija);
- galvas smadzeņu un smadzeņu apvalka iekaisumus – encefalīts un meningoencefalīts;
- kaulu un locītavu infekcijas;
- ādas infekcijas vai rētas, kas rodas aizskarot un kasot izsitumus (biežāk izplatītas bērniem);
- vidusauss iekaisums.

Pēc vējbaku pārslimošanas vīruss lielākajai daļai cilvēku saglabājas organisma nervu šūnās. Vēlāk, dzīves laikā, tas var aktivizēties un, ja organisms ir novājināts, var attīstīties **jostas roze, meningīts** vai **encefalīts**.

Ļoti reti pēc saslimšanas ar vējbakām iespējams arī letāls iznākums.



Kā ārstē vējbakas?

Vējbaku ārstēšanai nav speciālu medikamentu. Par ārstēšanas taktiku lemj slimnieka ārstējošais ārsts.

Lai mazinātu paaugstināto ķermeņa temperatūru un drudzi, parasti lieto pretdrudža medikamentus. Lai mazinātu ādas niezi, lieto ārsta ieteiktus pret-niezes līdzekļus.

Smagos gadījumos vējbaku slimnieks tiek ārstēts slimnīcā.

Grūtniecei, kurai nav imunitātes pret vīrusu (nav izslimojusi vai nav vakcinēta), nonākot saskarē ar vējbaku slimnieku, nekavējoties jākonsultējas ar ārstu!



Lai saslimušais neapdraudētu citus:

- slimniekam jāpaliek mājās vismaz 5 dienas pēc pēdējo izsitumu parādīšanās;
- mājās nevajadzētu uzņemt viesus;
- slimniekam un viņa ģimenes locekļiem īpaša uzmanība jāpievērš personīgajai higiēnai – bieži jāmazgā rokas;
- slimnieku ieteicams izmitināt atsevišķā istabā un piešķirt atsevišķus traukus;
- ieteicams apgriezt slimnieka nagus, lai aizskarot izsitumus nerastos infekcija;
- regulāri jāmaina slimnieka gultas veļa;
- ārstēšanas laikā slimniekam pietiekamā daudzumā jādzēr šķidrums un jāēd pilnvērtīgs uzturs.

Gadījumā, ja **izglītības iestādē** konstatēti vējbaku gadījumi, ir jānosaka 21 dienu ilgi ierobežojoši pasākumi.



Kā nenaslimt?

Vakcinācija ir vislabākā aizsardzība pret vējbakām.

- **Bērniem** vakcināciju pret vējbakām veic **12-15 mēnešu** vecumā.

Pirmā pote ir iekļauta Vakcinācijas kalendārā. Tomēr, lai sasniegtu maksimālo vakcinācijas efektu, nepieciešamas divas vakcīnas devas.

Vakcināciju pret vējbakām drīkst veikt kopā ar vakcināciju pret citām infekcijas slimībām. Vakcinācija tiek veikta ar kombinēto vakcīnu, kas vienlaikus pasargās arī no saslimšanas ar masalām, masaliņām un epidēmisko parotītu.

- Vakcinācija pret vējbakām ieteicama **sievietēm**, kuras plāno grūtniecību un kurām nav imunitātes pret vējbaku vīrusu.
- **Cilvēkam**, kurš nekad nav saņēmis vakcināciju pret vējbakām vai nav slimojis ar tām, ir ieteicams vakcinēties.

Atceries, ka neviena vakcinācija nepasargā no saslimšanas 100%. Ja vakcinēts cilvēks, kuram nav izveidojusies pilnvērtīga imunitāte, tomēr saslimst, vakcinācija palīdz saslimšanu pārciest vieglākā formā.

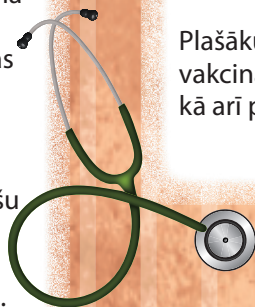
Papildu informāciju par vakcināciju pret vējbakām jautā savam ģimenes ārstam.

Reakcijas pēc vakcinācijas

Vakcinācijai, kas pasargā bērnu no infekcijas slimībām, atsevišķos gadījumos var būt dažādas organisma reakcijas. Lai tās pamanītu laikus, bērnam pēc vakcinācijas nepieciešams veltīt vairāk uzmanības.

Pēc jebkuras vakcinācijas iespējamās divu veidu reakcijas:

- **vieglas** - apsārtums, pietūkums vai sāpīgums injekcijas vietā vai temperatūras paaugstināšanās, izsitumi, uzbudināmība, nemierīgums, raudāšana (bērniem), miegainība. Šīs reakcijas liecina par imūnsistēmas reakciju un tās pāriet pašas dažu diennakšu laikā.
- **smagas**, bet ļoti retas, piemēram, anafilaktiskais šoks – smaga alerģiska reakcija, kas var rasties pirmo 30 minūšu laikā pēc vakcīnas ievadīšanas. Minētā šoka biežums tiek novērots vienā gadījumā no miljona ievadītām devām.



Ja ārsta padoms nepieciešams ārpus Tava ģimenes ārsta darba laika, zvani uz Ģimenes ārstu konsultatīvo tālruni – 66016001.

Tālruņa darba laiks: darba dienās no plkst.17.00 līdz 8.00, bet brīvdienās un svētku dienās – visu diennakti.

Plašāku informāciju par infekcijas slimībām, vakcināciju un profilaksi meklē www.spkc.gov.lv, kā arī pie sava ģimenes ārsta.

